

Nr 603.

Av herr **Hagberg** i Luleå **m. fl.**, i anledning av *Kungl Maj:ts proposition, nr 194, med förslag till lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att fullgöra repetitions- och beredskapsövningar m. m.*

Den lag om skyldighet för vissa värnpliktiga att fullgöra repetitions- och beredskapsövningar, den lag med provisoriska bestämmelser om skyldighet för vissa värnpliktiga tilldelade armén att fullgöra befälsövning samt de förändringar av värnpliktslagen som föreslås i proposition nr 194 skapa möjlighet för regeringen att kringgå den lagstiftning om värnpliktstidens längd som riksdagen beslutat efter kriget. Den innebär för det första, för att bara nämna de äldsta i varje kategori, att fyrtioettåringarna skola åläggas ett repetitionsmöte å trettio dagar, trettiosjuåringarna två repetitionsmöten å sammanlagt sextio dagar samt tjugufåttåringar och yngre tre repetitionsmöten å sammanlagt nittio dagar.

Den innebär för det andra att de sex årgångar, som fullgjorde sin värnplikt och lång beredskapstjänst under krigsåren och därför högtidligt lovats befrielse från repetitionsmöten, nu komma att kunna inkallas till repetitionsmöten å sammanlagt nittio dagar.

Förslagen innebära för det tredje att bestämmelserna om beredskapstjänstgöring när som helst kunna sättas i funktion och drabba åtskilliga årsklasser som rimligen borde vara befriade därifrån.

Därjämte innebära förslagen att värnpliktigt befäl tvingas delta i särskild utbildning utöver den repetitionstid som gäller för deras årsklasser.

Även i andra avseenden än de nu nämnda äro förslagen sådana att de icke böra godtagas. Sålunda skall enligt förslagen tiden för frånvaro på grund av sjukdom eller skada som ådragits utom tjänsten ersättas med ny tjänst, varvid departementschefen anför att detta bör ske "principiellt ur utbildningssynpunkt". Avbrott på grund av sjukdom eller skada i tjänsten skall däremot tillgodoräknas. De redan nu i andra sammanhang — framför allt vid skadeståndstalan — förekommande fallen då det skall avgöras om sjukdom eller skada ådragits på grund av militärtjänstgöring komma att mångdubblas. Och då dessa frågor ofta äro omöjliga att med någorlunda säkerhet avgöra, komma massor av godtyckliga beslut att bli följden. Departementschefens anförande av utbildningssynpunkten skulle med samma rätt kunna anföras om dem som bevisligen ådragit sig skada eller sjukdom i tjänsten, ty även deras utbildning blir ju eftersatt. Ostridigt är väl också, att sjukdom eller skada som ådragits utom tjänsten inte är mer självförvållad än sjukdom ådragen i tjänsten. Tiden för frånvaro på grund av

sjukdom eller skada, denna må vara ådragen på grund av tjänsten eller utom tjänsten, bör sålunda tillgodoräknas.

Det är fullt tydligt att lagen kommer att göra hittillsvarande bestämmelser om värnpliktstiden illusoriska. För krigsårens värnpliktiga årsklasser bli de särskilt kännbara med tanke på att dessa fullgjort 450 dagars värnplikts- och beredskapstjänst, i åtskilliga fall ändå längre tid.

Vi anse att det är förkastligt att på detta sätt göra värnpliktslagen och givna utfästelser illusoriska. Har regeringen kommit till den ståndpunkten att värnpliktstiden skall förlängas är det ur alla synpunkter bättre att detta klart ut-säges än att kapitulationen för den militära expertisens krav skall ske i denna form. Det godtycke som kan frodas i hägnen av den föreslagna lagstiftningen måste automatiskt leda till missnöje bland alla berörda för att inte tala om den osäkerhet rörande värnpliktstiden som lagen måste åstadkomma.

I detta sammanhang skall inte närmare ingås på de ekonomiska konsekvenserna av regeringens förslag. I stort sett äro dessa redan kända i princip genom inflationen och dyrtiden. Vill regeringen trots vetskapen om dessa konsekvenser genomföra en så betydande förlängning av värnpliktstiden som här signaleras, bör den klart utsäga detta och motivera det inför riksdagen i stället för att beträda genvägar som öppna alla dörrar till godtycke och otrygghet för de värnpliktiga.

Riksdagen har så sent som år 1948 mot den militära expertisens bestridande sagt sitt ord om hur lång värnpliktstiden bör vara. Detta beslut fattades inte i hastigt mod utan efter ingående utredningar och noggrant övervägande. Några nya skäl ha icke sedan dess anförts från militärt håll mot det fattade beslutet. Det listiga sättet att kringgå gällande lag genom att införa repetitioner i krigsförband bör icke legaliseras genom lagstiftning av den art regeringen föreslagit.

Vi föreslå därför,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 194.

Stockholm i april 1951.

H. Hagberg.

Gustav Johansson.

Erik Karlsson.

Gerda Nilsson.
